

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTEKÓW

3. Miejscowość

KRASICZYN

3115

1. Nazwa

BRAMA POŁUDNIOWA
w zespole zamkowym

326/14

2. Czas powstania

ok. 1633 r.

4. Adres

Krasiczyn

nr ewidencyjny działki 500/2 obręb Krasiczyn

nr księgi wieczystej

5. Przynależność administracyjna

województwo Podkarpackie
powiat przemyski
gmina Krasiczyn

6. Współrzędne geograficzne

N 49°46'24.86

E 22°39'3.65

7. Poprzednie nazwy miejscowości

8. Właściciel i jego adres

Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.
w Warszawie, ul. Wołoska 7

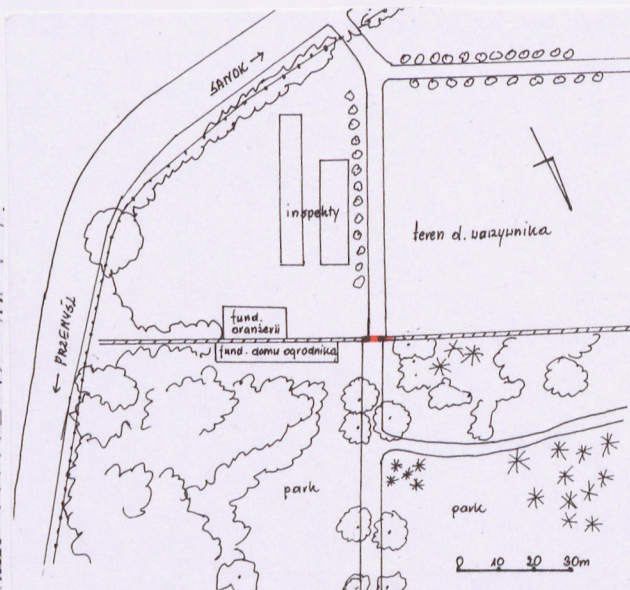
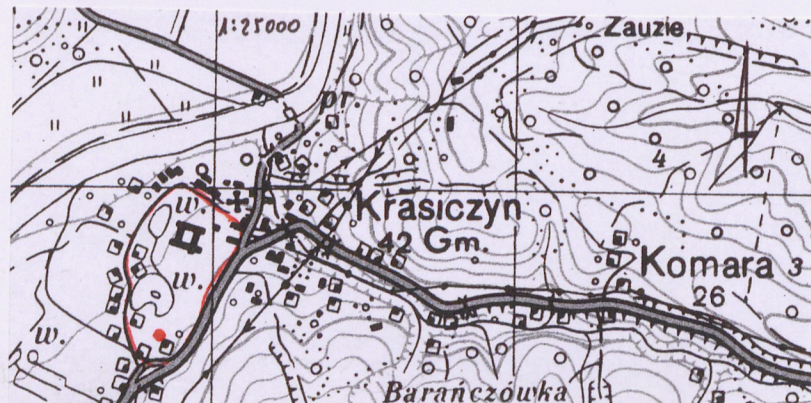
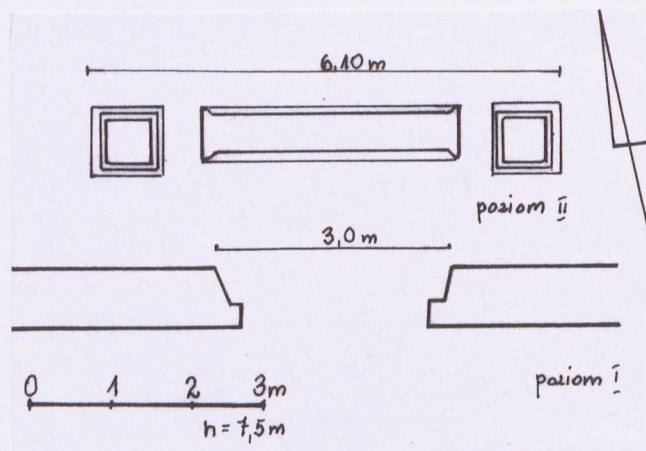
9. Użytkownik i jego adres

Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.
w Warszawie – Oddział w Krasiczynie
37-741 Krasiczyn

10. Formy ochrony

rejestr zabytków – nr rej. A-321,
26.06.1968, B-232 z 25.02.2008.

11.

12. Historia

Brama południowa jest elementem zabudowy zespołu zamkowego, powstałym prawdopodobnie równocześnie z manierystycznym zamkiem – przebudowanym z XVI-wiecznej fortalicii na wielkopańską rezydencje w 1 poł. XVII wieku (do 1633 r.) przez Marcina Krasickiego. Główny reprezentacyjny wjazd do założenia prowadził od strony zachodniej; brama południowa zapewne pełniła funkcję drugorzędną - wjazdu od Śliwnicy (posiadłości rodowej Krasickich). W 2 poł. XIX wieku, za czasów Sapiehów, gdy główny wjazd wprowadzono od strony wschodniej przez obecnie zachowaną bramę z kordegardą, brama południowa pełniła funkcje głównie gospodarcze – jako połączenie z tzw. warzywnikiem, usytuowanym na terenie za południowym murem ogrodzeniowym.

Zachowała się dobrze w zakresie formy, natomiast zniszczone są elementy dekoracyjne – jeszcze w latach 60. XX wieku posiadała wszystkie elementy zdobnicze - postumenty z kulami w zwieńczeniu, a w płycinie szczytu widoczny był zegar słoneczny – malowane na tynku promienie i cyfry, obecnie prawie niewidoczne.

Oprócz zamku jest jedynym elementem architektonicznym zachowanym na terenie założenia krasiczyńskiego z okresu największej świetności rezydencji to jest początku XVII wieku. Pomimo znacznej destrukcji struktury zachowała się zasadniczo w niezmienionej formie nosząc cechy sztuki późnego renesansu.

13. Opis

Sytuacja: brama wjazdowa południowa usytuowana jest w południowym murze ogrodzeniowym zespołu zamkowego, odgradzającym park od terenu dawnego warzywnika. Elewacją frontową zwrócona na południe.

Materiał, konstrukcja, technika: zbudowana z kamienia w przyziemiu i cegły, otynkowana (brak tynków w elewacji północnej), w przyziemiu arkadowo sklepiony otwór bramny.

Rzut i bryła: brama zbudowana na podłużnym planie w ciągu kamiennego muru ogrodzeniowego (jedynie naroże wschodnie elewacji południowej lekko zryzalitowane w stosunku do linii muru). W przyziemiu półkolisty przejazd z rozglifieniem od południa i węgarami od północy na zawieszenie zamknięcia bramy. Arkada przejazdu w górnej części objęta płaską opaską, w elewacji południowej ze zwornikiem pośrodku. Mur bramny wyniesiony ponad połączony z nim mur ogrodzeniowy. Nakryty gzymsem obiegającym wszystkie cztery ściany bramy; w zwieńczeniu, na narożach, dwa czworoboczne postumenty z wysokimi pinaklami w formie czworobocznych ostrosłupów. Między nimi szczyt w formie wysokiej, prostokątnej ścianki z płyciną objętą profilowaną opaską, nad nią architrav zwieńczony trójkątnym, objętym gzymsem naczółkiem, w jego zwieńczeniu (po bokach i na szczycie) trzy niewielkie postumenty pod niezachowane obecnie kule. W płycinie szczytu w elewacji południowej słabo czytelna dekoracja malarska – zegar słoneczny.

Instalacje: brak

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
ok. 420 m ³	pow. zab. - 55 m ²	brama wjazdowa	brama wjazdowa
18. Stan zachowania		19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
<p>Katastrofalny – naruszona konstrukcja poprzez przechylenie się muru w stronę północną, znaczne zawilgocenie muru, brak tynków od strony parku (północnej), znaczne ich ubytki na części pozostałej, częściowo zniszczone gzymsy i opaski płyciny w szczycie, utracone postumenty z kulami, bardzo słabo widoczna dekoracja zegara słonecznego.</p>		<p>Konieczny remont kapitalny z zachowaniem istniejących elementów zdobniczych i odtworzeniem zniszczonych, m.in. kul w zwieńczeniu (na podstawie inwentaryzacji z 1966 r.) i uczytelnieniem zegara słonecznego w szczycie elewacji południowej.</p>	

<p>20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)</p>	<p>21. Uwagi</p>
<p>23. Bibliografia</p> <p>Krasiczyn – zamek. Brama południowa. Inwentaryzacja architektoniczna, skala 1:50, 1:20, opr. PKZ Kraków 1966. Archiwum WUOZ Przemyśl, syg. 97.</p>	<p>22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)</p>
<p>25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)</p>	<p>24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)</p> <p>Tekst mgr Zofia Kostka – Bieńkowska, wrzesień 2012 r. <i>ZB</i></p> <p>plany, rysunki Zofia Kostka – Bieńkowska, wrzesień 2012 r. <i>ZB</i></p> <p>fotografie mgr Zofia Kostka – Bieńkowska, wrzesień 2012 r. <i>ZB</i></p> <p>26. Załączniki – nr 1 – zdjęcia</p>

1. Miejscowość	KRASICZYN	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres BRAMA POŁUDNIOWA w zespole zamkowym	6. Zawartość załącznika zdjęcia
2. Gmina	KRASICZYN		
3. Powiat	PRZEMYSKI		
4. Województwo	PODKARPACKIE		

Zdjęcia: 1) widok od strony parku (od północy); 2) elewacja północna; 3-5) elewacja południowa; 6) szczyt elewacji południowej z relikdami polichromii „zegara słonecznego” 7- 8) filar zachodni bramy wraz z fragmentem muru ogrodzeniowego (lico południowe); 9-10) filar wschodni bramy wraz z fragmentem muru ogrodzeniowego (lico południowe); 11) pinakiel zachodni.

2)

3)

4)

5)

6)

załącznika:
podpis)

Zofia Bieńkowska, czerwiec 2012 r.

7)

8)

9)

40)

14)